

Jubileusz Wydziału Geod

50

W październiku Wydział Geodezji Górniczej i Inżynierii Środowiska Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie obchodził 50-lecie swego istnienia. Dotychczas naukę ukończyło na nim prawie 4,5 tys. studentów, stopień naukowy doktora uzyskało 120 osób, a 32 – stopień doktora habilitowanego.

Trzydniowe obchody zainauguowała uroczystość w krakowskim teatrze Bagatela, na którą przybyło ponad 300 gości. Wśród zaproszonych byli m.in.: rektor Akademii – prof. Ryszard Tadeusiewicz oraz nestor polskich geodetów, współzałożyciel Wydziału Geodezji Górniczej – prof. Michał Odlanicki-Poczobutt. Obecni na sali byli także reprezentanci świata nauki, GUGiK, administracji samorządowej, szefowie przedsiębiorstw geodezyjnych oraz absolwenci Wydziału z kilkudziesięciosobową grupą „studentek i studentów” z rocznika 1951 na czele.

W czasie uroczystej akademii zaprezentowano bogatą historię Wydziału, dokonano dekoracji odznaczeniami państwowymi szczególnie zasłużonych pracowników, a także odnowiono immatrykulację studentów z pierwszego rocznika. Obchody uświetniła konferencja naukowa prezentująca zagadnienia, nad którymi pracują dzisiaj krakowscy uczeni.

● **Początki sięgające Jagiellonów**

Pisząc o Wydziale Geodezji Górniczej i Inżynierii Środowiska, należy cofnąć się do czasów Akademii Krakowskiej, powołanej w 1364 r. Stąd pochodził pierwszy znany w Polsce przekaz wiedzy mierniczej – z przełomu XIV-XV wieku – „Expliit Practica Geometriae”.

Twórcą nauczania geometrii praktycznej w Akademii Krakowskiej był Marcin Król z Żurawicy (1422-60), który w swoich wykładach przedstawiał wszystkie znane i stosowane na zachodzie Europy przyrządy i metody pomiarów. Do znakomości tego okresu należy, związany z Krakowem, pierwszy rodzimy kartograf Bernard Wapowski – autor mapy Polski opartej na pomiarach astronomicznych i terenowych.

Geodezji Górniczej i Inżynierii Środowiska Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie

Lat minęło

JERZY PRZYWARA

Największe zasługi dla upowszechniania naukowych i praktycznych podstaw geodezji należą w tym okresie do Jana Brożka (1585-1652), który przyczynił się do powstania pierwszej, nie tylko w Polsce, ale i w Europie, Katedry Geometrii Praktycznej (1631). Kolejni profesorowie tej katedry byli geometrami przysięgłymi, uprawiającymi obok nauczania działalność zawodową.

Wiek XVIII to m.in. projekty pomiarów kraju Józefa Kromera – „Sposób do udziałania mapy geometryczno-geograficznej i fizyczno-naturalnej krajów polskich” (1787) oraz memoriał Jana Śniadeckiego „O mapie krajowej” (1790) – pierwszy w historii polskiej geodezji projekt pomiarów kraju dla sporządzenia mapy szczegółowej. Z tego okresu pochodzą też znakomite dzieła kartograficzne, takie jak Plan Krakowa Józefa-Marcina Kromera (1783) oraz kołtająowski plan Krakowa (1785) czy wreszcie publikowane przez Macieja Dębskiego w Kalendarzach Krakowskich porady z zakresu miernictwa (1780-97).

Przez wiele dziesięcioleci Akademia Krakowska miała, podobnie jak król, prawo nadawania patentów geometry przysięgłego.

● Śmiałym krokiem w XX wiek

Kolejny znaczący okres dla rozwoju krakowskiej geodezji związany jest już zniepodległą Polską.

Po pierwszej wojnie światowej szczególne zasługi dla rozwoju nauk geodezyjnych położył profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego i jednocześnie dyrektor obserwatorium astronomicznego Tadeusz Banachiewicz (1882-1954), twórca rachunku krakowianowego. W powołanej do życia w 1919 r. Akademii Górniczej na Wydziale

Prof. Józef Beluch – dziekan Wydziału Geodezji Górniczej i Inżynierii Środowiska

Górnicy założona została Katedra Geodezji i Miernictwa Podziemnego (1920), której profesorem został Oskar Novotny – były adiunkt Akademii Górniczej w Leoben (Austria). W tym Zakładzie specjali-

Lata	1951	1960	1970	1980	1990	2000
Nauczyciele akademicy łącznie	51	69	65	95	95	98
Samodzielni pracownicy naukowci	8	15	15	24	24	25

zację z miernictwa górnicy uzyskali między innymi Tadeusz Kochmański i Zygmunt Kowalczyk. To oni, wraz z późniejszymi profesorami: Izydorem Stella-Sawickim, Michałem Odlanickim-Poczobuttem i Otmarem Gedliczką, a także Janem Czarnotą i Aleksandrem Lachowiczem-Czechowiczem prowadzili w czasie II wojny światowej zajęcia z przedmiotów geodezyjnych w funkcjonującej od 1940 r. Technicznej Szkole Górniczo-Hutniczo-Mierniczej w Krakowie, będącej w istocie zakonspirowaną Akademią Górniczą.

● Utworzenie Wydziału

Zaraz po zakończeniu wojny rozpoczęto w AGH kształcenie geodetów na poziomie wyższym. Od 1945 roku do września 1951 działały w Krakowie dwa uczelniczne ośrodki geodezyjne: Oddział Miernictwa Górniczego Wydziału Geologiczno-Mierniczego AGH – utworzony wstyczni 1946 r., a zatwierdzony dekretem z 22 marca 1946 r. oraz Oddział Geodezji Wydziału Inżynierii Lądowej i Wodnej – powołany dekretem z 19 listopada 1946 r. W październiku 1951 roku, w wyniku starań m.in. Z. Kowalczyka, T. Kochańskiego i M. Odlanickiego-Poczobutta powstał samodzielny Wydział Geodezji Górniczej z Oddziałem Geodezji Górniczej i Oddziałem Geodezji Przemysłowej (od 1 września 1953 r. – Geodezji Inżynieryjno-Przemysłowej). Pierwszym dziekanem nowo utworzonego Wydziału został Tadeusz Kochmański (1951-54), a prodziekanem Michał Odlanicki-Poczobutt.

Dzięki staraniom prof. Z. Kowalczyka w 1959 r. wybudowano w kompleksie uczelnianym osobny budynek dla Wydziału

Geodezji Górniczej – pawilon C-4, który służy naukowcom i studentom do dzisiaj. Od kwietnia 1972 r. do końca 1992 r. na Wydziale działały: Instytut Kształtowania i Ochrony Środowiska oraz Instytut Geodezji Górniczej i Przemysłowej.

● Nowe kierunki i specjalności

Uczelnia krakowska umiejętnie dopasowuje profil kształcenia swych absolwentów do aktualnych potrzeb na rynku pracy. Już w 1951 roku na kierunku Geodezji i Kartografia uruchomiono dwie specjal-

Historia wydziału w pigułce

DZIEKANI

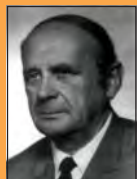
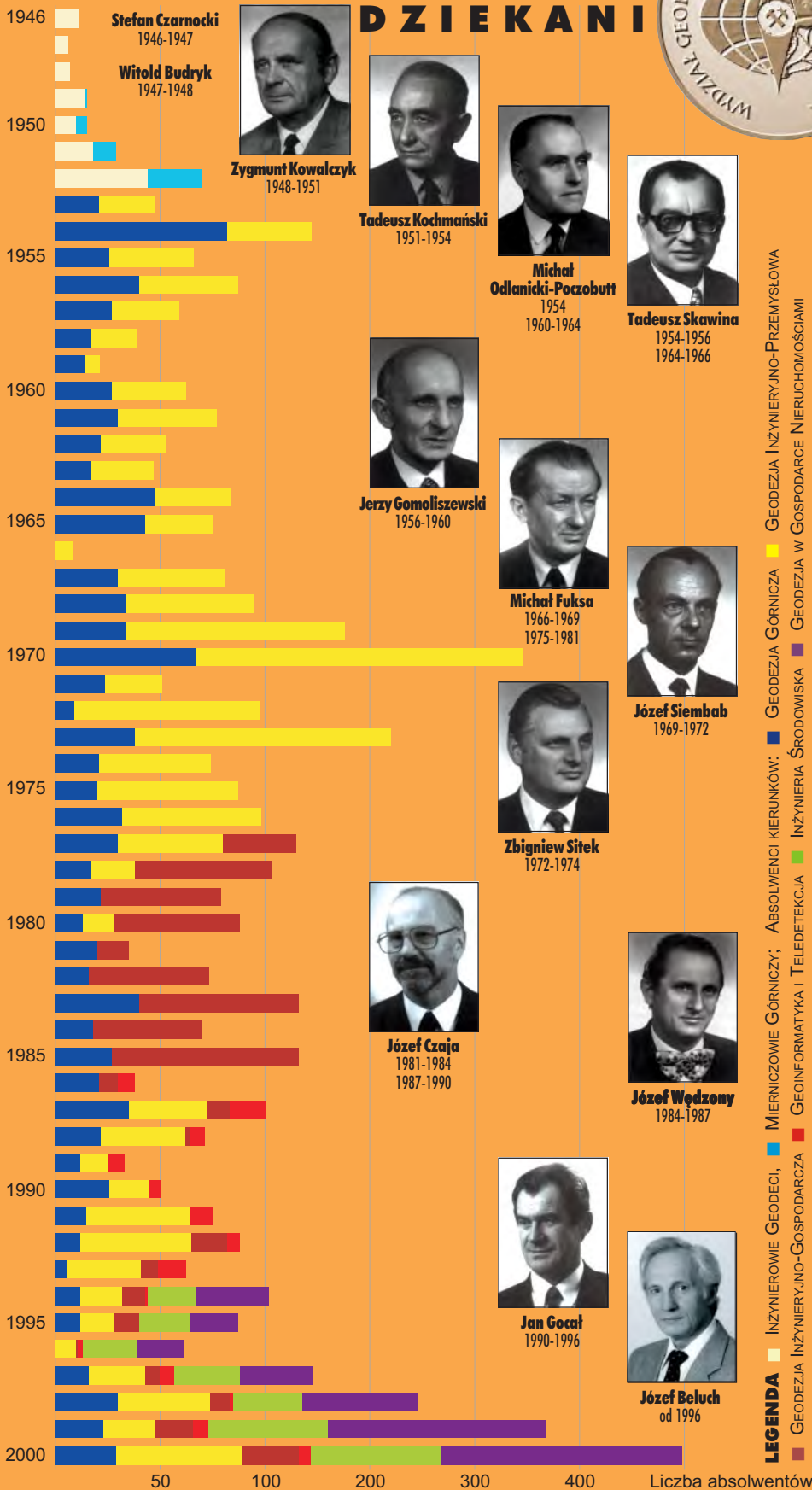
WYDZIAŁ GEOLOGII, MIERNICTWA I WYDZIAŁ INŻYNIERII

GÓRNICZEJ

GEODEZJI

WYDZIAŁ

WYDZIAŁ GEODEZJI GÓRNICZEJ I INŻYNIERII ŚRODOWISKA

Stefan Czarnocki
1946-1947

Witold Budryk
1947-1948

Zygmunt Kowalczyk
1948-1951

Tadeusz Kochmaricki
1951-1954

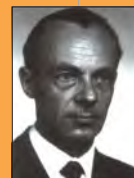
Michał Odlanicki-Poczobutt
1954

Jerzy Gomoliszewski
1956-1960

Michał Fuksa
1966-1969

Tadeusz Skawina
1954-1956

Józef Siembab
1969-1972

Józef Czaja
1981-1984

Józef Wędzony
1984-1987

Jan Goczał
1990-1996

Józef Beluch
od 1996

LEGENDA
 ■ INŻYNIERIA ŚRODOWISKA ■ GEOINFORMATYKA I TELEDETEKCJA ■ GEOLOGIA GÓRNICZA ■ GEODEZJA
 ■ ABSOLWENCI KIERUNKÓW: ■ GEODEZJA INŻYNIERYJNO-PRZEMYSŁOWA ■ GEODEZJA W GOSPODARCE NIERUCHOMOŚCIAMI

ności: geodezję górniczą i geodezję inżyniersko-przemysłową. W późniejszych latach otwarto nowe specjalności: w 1981 r. – fotogrametrię i monitoring środowiska (w 1993 r. przekształconą w informatykę i teledetekcję), a w 1991 r. – geodezję w gospodarce nieruchomościami (przemianowaną w ub. roku na szacowanie nieruchomości i kataster). W 1989 roku uruchomiono kolejny kierunek kształcenia – systemy ochrony środowiska, przekształcony później na inżynierię środowiska. W ramach tego kierunku istnieją dwie specjalności: ochrona środowiska w przemyśle oraz ochrona środowiska w planowaniu i zarządzaniu. W 1992 roku powołano jeszcze jeden kierunek kształcenia – górnictwo i geologię ze specjalnością geodezja górnicza, która do tej pory istniała na kierunku geodezja i kartografia. W tym samym roku uchwałą Senatu AGH zmieniono dotychczasową nazwę Wydziału Geodezji Górniczej na Wydział Geodezji Górniczej i Inżynierii Środowiska.

Z czym do studenta

Stale unowocześniane i komputeryzowane są pracownie oraz laboratoryjny wydziałowe. Instrumentarium składa się z najnowocześniejszych urządzeń geodezyjnych, ponadto specjalistyczny sprzęt udostępniają studentom poszczególne zakłady i katedry, korzystające z niego w swych pracach badawczych i usługowych. Wydział dysponuje obecnie kilkunastoma odbiornikami GPS najwyższej klasy, precyzyjnymi tachimetrami elektronicznymi, niwelatorami, kamerami termowizyjnymi. Poszczycić się również może wyposażeniem o standardzie światowym, zainstalowanym w Zakładzie Fotogrametrii i Informatyki Teledetekcyjnej. Są tam m.in. autografy (analityczny i cyfrowy) oraz skaner i spektrometr polowy. Dynamicznie rozwija się zaplecze laboratoryjne kierunku inżynierii środowiska. Uruchomiono tu laboratorium chemiczne i ochrony powietrza. Zakład Kształtowania i Ochrony Środowiska wzbogacił się o nowoczesny spektrofotometr wykorzystywany do analiz śladowych stężeń pierwiastków. Laboratorium dysponuje również chromatografem gazowym oraz kompletem wyposażenia do analityki chemicznej i fizycznej gleb.

● Dydaktyka i nauka

Do tej pory naukę na Wydziale ukończyło prawie 4,5 tys. studentów. Od chwili utworzenia posiada on uprawnienia do nadawania stopnia doktora nauk technicznych w zakresie geodezji i kartografii, a od 1968 roku – także doktora habilitowanego. Do dzisiaj stopień naukowy doktora uzyskało tutaj 120 osób (w tym 43 spoza Wydziału), a doktora habilitowanego 32 (13 spoza Wydziału).

Wymienienie tylko ważniejszych osiągnięć naukowców Wydziału Geodezji Górniczej i Inżynierii Środowiska wymagałoby napisania książki sporej grubości. Zakres prac badawczych prowadzonych przez krakowskich uczonych rozciąga się od problematyki katastralnej, zagadnień związanych z budowaniem SIP, fotogrametrii i teledetekcji po tworzenie modeli prognozowania deformacji górotworu, ocenę oddziaływania inwestycji na środowisko, badania emisji zanieczyszczeń środowiska oraz prawoznawstwo i zarządzanie. Z kolei nazwiska Kowalczyka, Odlanickiego, Kochmańskiego, Sitka, Skawiny czy Chwastka znane są nie tylko w kraju, ale i daleko poza nim.

● Na arenie międzynarodowej

Wydział współpracuje z wieloma uczelniami i ośrodkami zagranicznym. Można tu wymienić uniwersytety w: Essen, New Brunswick, Berlinie, Belgradzie, Miskolcu czy szkoły wyższe w: Ostrawie, Aa-

Zdjęcie górne: Rektor Akademii Górniczo-Hutniczej prof. Ryszard Tadeusiewicz (w środku) i prorektorzy: prof. Janusz Kowal i prof. Andrzej Łędzki

Zdjęcie środkowe: Odnowienie immatrykulacji rocznika 1951

Zdjęcie dolne: Studenci rocznika 1951 (stoją)

chen, Koszycach oraz Akademię Górniczą we Freibergu i Instytut Górniczy w Petersburgu. Ostatnio intensywnie rozwija się współpraca w zakresie ochrony środowiska, m.in. z USA, Wielką Brytanią, Niemcami i Szwecją. Dużym zaszczytem i wyróżnieniem dla Wydziału był wybór w 1998 r. prof. J. Chwastka na prezidenta Międzynarodowego Towarzystwa Mierniczych Górniczych (ISM) i powierzenie AGH organizacji Kongresu w 2000 r. Atrakcyjną formą doskonalenia umiejętności młodych geodetów są obozy naukowe i praktyki zagraniczne. Od 1974 roku organizowane są studenckie wyprawy naukowe pod nazwą BARI; tegoroczna za swój cel wybrała norweskie Bergen.

● Finanse kulą u nogi

Dzisiaj, podobnie jak w innych ośrodkach naukowych, podstawowym problemem jest brak pieniędzy. Niskie nakłady na naukę są hamulcem prawidłowego rozwoju Wydziału. To bezpośrednia przyczyna skracania czasu praktyk studenckich, ograniczania zakupu niezbędnego wyposażenia, wreszcie – co najgorsze – rezygnacji najbardziej zdolniejszych absolwentów z możliwości pozostania na uczelni i poświęcenia się pracy badawczej. Skutki już są widoczne. Żeby jednak na zakończenie wnieść nieco optymizmu, warto podkreślić, że pomimo codziennych trudności Wydział nie narzeka na brak chętnych do nauki. W tym roku o jedno miejsce na kierunku geodezja i kartografia starało się 5 kandydatów. Było zatem w czym wybierać, co daje nadzieję, że kolejni absolwenci Wydziału również postrzegani będą jako profesjonalisci w wysokiej klasy.

W opracowaniu wykorzystano publikacje okolicznościowe wydane z okazji 50-lecia Wydziału. Zdjęcia z uroczystości – J.P.